THE ARTISTIC PERSONALITY OF ZAHARIA STANCU

Oana Loredana Biţu (Diaconu)
PhD Student, National University of Science and Technology Politehnica Bucharest, Piteşti University Center

Abstract: The study titled "The Artistic Personality of Zaharia Stancu" seeks to highlight the coherence of Zaharia Stancu's vision, as reflected both in his life philosophy and in his work as a writer, politician, journalist, poet, and novelist. Throughout the various stages of his development, Stancu demonstrates that the thirst for knowledge and the desire to understand the world and to use that knowledge in support of the helpless are essential elements in the evolution of a person. His life was harsh, in a society that did not value his vast culture or the numerous books he had read, forcing him into a constant struggle. Through his words, Zaharia Stancu sought to combat social injustices, to secure rights for the marginalized, to denounce the abuses of the powerful, and to artistically transfigure the suffering of the Romanian peasant, who rebels against poverty and oppression, deserving recognition and appreciation.

Keywords: poet, novelist, journalist, social justice, autenticity

Introducere

Zaharia Stancu se remarcă drept o personalitate artistică deosebit de complexă, fiind publicist, poet şi prozator. În calitate de publicist, Zaharia Stancu reacționa de fiecare dată când considera necesar să îndrepte o nedreptate, să scoată în evidență tineri talentați sau să sprijine scriitori valoroși. Prin activitatea sa, a contribuit la atingerea idealurilor naționale și a fost un susținător fervent al dreptății și binelui comun. Zaharia Stancu a utilizat cuvântul scris ca pe un instrument de schimbare socială și culturală. El și-a dedicat viața și cariera luptei pentru dreptate, reacționând prompt la evenimentele sociale și politice ale vremii. Prin articolele și eseurile sale, Stancu a militat pentru valorizarea tinerelor talente și pentru recunoașterea meritelor scriitorilor contemporani, contribuind astfel la îmbogățirea culturii românești.

Ca poet, Stancu a adus un suflu nou poeziei românești, renunțând la formalismul și manierismul sufocant al vremii. Poezia sa se distinge prin autenticitate și printr-o amprentă personală distinctă. Stancu a ales să utilizeze un limbaj personalizat și un stil liber, care i-au permis să exprime în mod direct și sincer idealurile sale militante pentru binele românilor. Prin această abordare, el a reușit să confere poeziei o notă de prospețime și originalitate, atrăgând atenția asupra problemelor sociale și politice ale timpului său.

În proza sa, Zaharia Stancu a fost un vizionar care a reușit să depășească constrângerile literare ale epocii. El a contribuit la eliberarea literaturii române de sub jugul canoanelor impuse de grupările literare ale vremii, oferind o notă modernistă și o libertate absolută perspectivei narative. Romanele sale sunt caracterizate printr-o lipsă deliberată de structuralism, lăsând acțiunea să curgă conform principiului memoriei involuntare. Această abordare narativă a permis o explorare profundă a condiției umane și a complexității existenței.

Zaharia Stancu nu s-a limitat doar la scena literară națională, ci a promovat intens romanul românesc și peste granițe. Prin traducerea și popularizarea lucrărilor sale în străinătate, el a contribuit la recunoașterea internațională a literaturii române. Această deschidere către lumea literară globală a fost dublată de o imagine socială de om deschis, zelos și recunoscător față de cei care l-au ajutat. Stancu a militat constant pentru valorile literaturii, participând activ la cenacluri literare și susținând tinerii scriitori.

Un alt aspect important al personalității sale a fost modul în care a răspuns criticilor și atacurilor din lumea literară. Stancu a folosit pamfletul și ironia ca arme principale împotriva celor care l-au jignit, dar a făcut acest lucru fără a recurge la jigniri directe. În schimb, el s-a asigurat că promovează întotdeauna tinerii scriitori valoroși și le oferă oportunități de dezvoltare, demonstrând astfel o generozitate și un altruism rar întâlnite.

Născut în 1902, Zaharia Stancu a traversat o serie de evenimente istorice majore care au marcat profund poporul român. De la răscoalele din 1907, la cele două războaie mondiale, revoluția antonesciană, regimul democratic, regimul monarhic și până la instaurarea comunismului. Zaharia Stancu a fost martorul și cronicarul acestor transformări dramatice. El a trăit până în 1974, perioadă în care a asistat la ascensiunea la putere a lui Nicolae Ceaușescu.

Originalitatea stilului său, angajamentul social și politic și devotamentul față de promovarea tinerelor talente îl plasează pe Zaharia Stancu printre cei mai importanți și influenți scriitori ai secolului XX. Contribuțiile sale literare și sociale continuă să inspire și să educe generațiile viitoare, asigurându-i un loc binemeritat în istoria culturală a României.

1. Imaginea sociala a scriitorului Zaharia Stancu

Eugen Simion şi-l aminteşte pe Zaharia Stancu care, în tinerețe, avea o privire profundă și un temperament iute şi care a devenit înțelept și generos la maturitate. Afirmă despre acesta că manifesta o iubire enormă pentru viața literară și trăia aproape exclusiv în mijlocul acesteia. Prin activitatea sa publicistică, era conectat cu o diversitate de scriitori, de la Stan Palanca la Mihail Sadoveanu, și îi cunoștea pe toți. Stancu era deschis față de toți scriitorii, inclusiv față de cei tineri, construindu-și prietenii pretutindeni, dar având și dușmani înverșunați.

Când era ofensat de cineva, prozatorul se ridica cu o privire încordată și rostea un discurs care devia cu abilitate viziunea adversarului către un teren absurd, folosindu-se de un pamflet bazat pe o premisă imposibilă. El construia coerent, dar în mod ireal, povestea care stătea la baza pamfletului, astfel rusinandu-l pe cel care îl jignise și obținând scuzele acestuia. Totuși, nu se oprea din rostirea pamfletului, generând sentimente puternice în audiență. [1]

Tânărul Zaharia Stancu, la rândul său, a fost profund mișcat emoțional și extrem de recunoscător atunci când i-au fost recunoscute meritele de către Eugen Lovinescu . Zaharia Stancu a refuzat să își citească pentru prima dată textele în fața criticului, spunând că nu este de acord să le citească cu voce tare. Însă, la auzul afirmației lui Lovinescu, care i-a remarcat talentul, a început să plângă de emoție.[2]

Zaharia Stancu înțelege, încă de la o vârstă fragedă, importanța participării la toate evenimentele din viața literară pentru destinul său literar și politic. Zaharia Stancu decide să rămână în București și să ţină piept vieții de acolo. Curiozitatea este trăsătura sa principală care îl face să participe și la Cenaclul lui Eugen Lovinescu. Observă că aceasta este o perioadă în care majoritatea scriitorilor formează grupări literare în funcție de idealurile lor literare și politice și de setul de idei pe care le urmează.

Astfel, profită de orice oportunitate pentru a face parte din diverse cenacluri literare. Participă la cenacluri tradiționaliste precum „Sburătorul” și „Gândirea,” și are întâlniri cu reprezentanți ai ideilor moderniste și avangardiste, cum ar fi „Contimporanul,” „Integral,” „75 HP,” „Punct,” „Unu,” „Hurmuz,” și „Alge.” De asemenea, intră în contact cu scriitori afiliați unor grupări precum „Cultura Proletară,” „Bluze Albastre,” „Era Nouă,” și „Reporter.”

[1] Cf. Simion E., *Scriitori români de azi*, 1978, pp. 370 - 371
[2] Cf. Mitescu A., , 1970, p. 18

Scriitorul rămâne deschis către orice tip de literatură, păstrându-și totodată propria direcție. Doar închiderea revistei „Azi” provoacă o scurtă perioadă de tăcere, în care Zaharia Stancu apare foarte rar în public și se întâlnește doar cu câțiva prieteni, altfel, scriitorul fiind unul dintre cei mai activi oameni de cultură din acea perioadă.[3]

Zaharia Stancu nu este doar unul dintre cei mai implicați oameni de cultură,care pare omniprezent în viața literară, ci și unul dintre cei care ajung să aibă o mare putere și influență în stat. De-a lungul întregii sale cariere, el utilizează această influență pentru a susține alți scriitori merituoși şi pentru a promova valorile în care şi acesta crede.

În colecția de articole intitulată "Triumful rațiunii," Zaharia Stancu prezintă scriitori români precum Vasile Alecsandri, George Bacovia și Mihail Sadoveanu ca personalități exemplare. El reușește să identifice aspectele pozitive ale creațiilor acestora și să le contureze personalitatea artistică, prezentându-i ca modele pentru societatea contemporană lui și ca valori morale pe care le-au lăsat umanității prin operele lor.[4]

Zaharia Stancu rămâne, până la sfârșitul vieții sale, un exemplu de om de cultură energic și implicat, cu o mentalitate flexibilă, capabil să își adapteze propria viziune despre lume la toate schimbările istorice la care ia parte, fără a se abate însă de la valorile și direcția sa literară pe care le-a urmat în mod autentic încă din perioada în care a început să scrie primele versuri.

Scriitorul pare a fi tânăr în spirit, fiind un vizionar care înțelege marile semnificații ale scrisului, se află în contact cu acestea și își păstrează mintea concentrată pe marile idealuri, puse în slujba unor scopuri nobile ale umanității, precum pacea, progresul, fericirea, frumusețea și literatura, unele condiționându-le pe celelalte. Chiar și la vârsta de 70 de ani, în anul 1972, Zaharia Stancu continuă să scrie și să se implice activ în viața societății cu multă pasiune, iar munca sa zilnică emană vitalitate, neindicând vârsta înaintată pe care o are.[5]

În pofida vârstei de 70 de ani, fizionomia lui Zaharia Stancu rămâne atrăgătoare, păstrând trăsături tinerești. Chipul său exprimă înțelegere și bunăvoință, reflectând imaginea unui bărbat activ, care lucrează zilnic în sediul Uniunii Scriitorilor pentru a găsi cele mai bune soluții la problemele ce frământă viața literară. Se conturează imaginea unui orator cu voce fermă și vibrantă, precum și a unui amfitrion neobosit.

Zaharia Stancu este implicat într-o multitudine de activități cotidiene, publicând constant în reviste și apărând în librării cu pagini pline de prospețime și vigoare. Este un poet în adevăratul sens al cuvântului, cu un talent nativ, pentru care viața se transformă într-un lirism impresionant, asemenea elementelor naturii care se îmbină perfect.[6]

Zaharia Stancu, de la tinerețe și până la vârsta de 70 de ani, rămâne un publicist mereu activ, oferind cele mai actuale informații. El observă atent totul, prezentându-le cu entuziasm, indignare sau laudă, în funcție de context. Este un scriitor dinamic, cu idealuri înalte, care inspiră întregul popor. Zaharia Stancu militează pentru patriotism pentru o literatură cu valoare educativă pentru mobilizarea în scopul urmării idealurilor românești.[7]

Filozofia sa de viață a orientat întreaga sa activitate în conformitate cu convingerile sale, ajutându-l să perceapă esențialul dincolo de schimbările sociale și istorice.

În literatura sa, Stancu a reflectat experienţa sa de viaţă folosindu-se de realismul subiectiv și a exprimat revolta față de injustițiile sociale, promovând totodată frumuseţea naturii, a oamenilor, a tradiţiilor şi a valorilor româneşti. Ca președinte al Uniunii Scriitorilor, a promovat talentele emergente și a facilitat o tranziție către modernism, menținând totodată legătura cu valorile tradiționale.

---

[3] Cf. Ibidem, p. 20
[4] Cf. Bugariu V, 1974, p. 79
[5] Cf. Felea V, , 1974, p. 29
[6] Ibidem., pp. 390 - 391
[7] Cf. Voicu Bugariu, op. cit., pp. 80 - 81

Astfel, filozofia sa de viață a fost dedicată dreptății sociale, meritocrației și expunerii adevărului despre realitățile sociale ale vremii sale, contribuind la conștientizarea și sprijinul pentru cei mai puțin favorizați din societate.

Transformarea într-o figură vocală influentă care apără și promovează segmentul social din care Zaharia Stancu provine constituie misiunea centrală asumată de acesta în întreaga sa activitate.

2. Poetul Zaharia Stancu

Înainte de a debuta ca poet, Zaharia Stancu a fost preocupat de traducerea poeziei.

Zaharia Stancu declară că dintre poeții străini contemporani a admirat pe Andy Endre, Francis Jammes, Serghei Esenin, dar dintre toți s-a simțit cel mai apropiat ca stil și viziune de Serghei Esenin din opera căruia a tradus aproape un volum întreg de poezii. [8]

Zaharia Stancu este unul dintre primii și cei mai remarcabili traducători români ai poetului rus Esenin. Odată ce Zaharia Stancu a debutat ca poet, a avut, de-a lungul întregii sale cariere literare, o activitate poetică bogată și constantă, dovedindu-se un poet pentru care lirismul, inclusiv proza sa, prin excelență lirică, constituie un impuls de creație.[9]

Zaharia Stancu menționează că debutul său literar a avut loc prin publicarea câtorva poezii în revista "Adevărul literar și artistic", sub conducerea lui A. de Herz. De asemenea, el relatează că a mai publicat o poezie în revista "România Nouă" și în "Săgetătorul" condus de Mihail Sorbul. Stancu afirmă că majoritatea versurilor sale și câteva pagini de proză au fost publicate în "Universul literar" sub îndrumarea lui Nichita Macedonski.[10]

Deşi acelea reprezintă primele texte publicate, ele nu sunt ataşate numelui scriitorului fiind publicate sub diverse pseudonime. Dintr-o discuție purtată cu Nichita Macedonski, Zaharia Stancu arată că acesta recunoștea textele trimise de el, în ciuda faptului că Zaharia Stancu își schimba mereu scrisul, numele sau hârtia pe care redacta și citea versurile lui în redacție, apoi le publica știind că este vorba despre băiatul de la Roșiorii de Vede[11]

Zaharia Stancu se remarcă ca poet prin abordarea sa nonconformistă față de manierismul și canoanele literare rigide care limitau libertatea de expresie a scriitorilor contemporani lui.

În loc să urmeze structuri impuse, el propune o libertate formală care accentuează mesajul poeziei în detrimentul formei sale. Centrală în opera sa este viziunea personală asupra conexiunii omului cu natura, locurile și timpul în care trăiește, considerând spiritul uman ca fiind înrudit cu cel al plantelor, animalelor, munților, apelor și formelor de relief. Aceste elemente sunt unite într-un spațiu matrice definit de Câmpia Dunării, locul inițial în care Zaharia Stancu a experimentat dorinţa profundă de cunoaștere și contemplația creativă.

Zaharia Stancu manifestă o sensibilitate artistică pentru universul rustic, pe care, la început, îl valorifică prin referire la spiritul uman, la spiritualitate și la credință. Ulterior, însă, se îndreaptă către un tradiționalism modern care include și naturismul, văzut ca o contopire cu universul în care poetul se naște, trăiește și dorește să moară. Acest sentiment al unității mistice cu pământul, cu natura, cu spiritul satului și cu spiritul strămoșilor îngropați acolo, implică și cerul, și divinitatea. Zaharia Stancu observă că omul este parte integrantă a naturii: se naște ca orice element al naturii, se contopește cu ea și păstrează în sine spiritul strămoșilor, așa cum natura păstrează toate prefacerile naturale de la începuturi până în prezent.

Acest context înconjoară poetul și sensibilitatea sa spirituală, sentimentul unității mistice cu descendenții săi, ceea ce implică și sentimentul unității cu pământul din care omul

[8] Cf. Stancu Z, 1971, p. XI
[9] Cf. Nițescu M, 1978, pp. 5 - 6
[10] Cf. Stancu Z, Confesiunile lui Darie, 1966, p. 6
[11] Cf. Mitescu A, Idem., p. 17

a fost plămădit și în care se întoarce, cu natura de care este inevitabil conectat și, mai ales, cu satul, ca loc al legăturii omului cu natura, spiritualitatea și strămoșii. Aceasta este, de asemenea, motivul credinței lui Zaharia Stancu că lumea trebuie să cunoască adevărul despre istorie, despre natura care leagă spiritul nostru de cer și ne conține tainic, dictând ritmurile vieții.[12]

Poezia lui Zaharia Stancu reflectă o profundă emoționalitate legată de durerea acumulată în tinerețe și de suferința ancestrală, transfigurată într-un lirism realist de factură dramatică.

Anumiți poeți își încheie ciclul de creație lirică pe măsură ce trece timpul, însă, în cazul lui Zaharia Stancu, odată cu trecerea timpului se observă o intensificare a energiei, a încrâncenării și a revoltei interioare, care s-au acumulat și care sunt transpuse, în mod stilistic, în versurile sale. Acesta nu se lasă acaparat de timp, ci urmează vocația de a transforma suferința resimțită în artă. Moștenirea de suferință a strămoșilor săi îl motivează într-o luptă neîncetată împotriva nedreptății.[13]

În lirica sa, Zaharia Stancu utilizează în mod remarcabil memoria, care îl eliberează de povara afectivă a trecutului. El tinde să încorporeze toate trăirile sale într-o formă pastorală, bucolică, în care ritmurile sale interioare sunt reflectate prin conexiunea dintre om și natură, în universul creației sale poetice.

El devine vocea lirică a celor pe care îi reprezintă, angajându-se în misiunea de a face dreptate strămoșilor și contemporanilor săi prin arta poetică.

În scrierile sale, Zaharia Stancu a fost influențat de regiunea în care s-a născut, unde se vorbea o limbă românească autentică, de copilăria și tinerețea petrecute în mijlocul naturii, de idealul său de a nu uita niciodată tezaurul de amintiri acumulat și de libertatea interioară, de substratul sufletesc, de fondul mentalității sale și de imagismul românesc pe care îl valorifică în mod remarcabil. [14]

Aceasta nu se rezumă doar la o exprimare artistică, ci constituie și o formă de educație pentru posteritate, funcționând ca mesager al poverii grele resimțite de comunitatea din care provine şi pe care comunitatea are datoria morală de a o ridica de pe umerii generaţiilor următoare.

Stilul poetic al lui Zaharia Stancu se caracterizează prin autenticitate și lipsă de formalism. El organizează poezia în jurul unei structuri interioare a mesajului, concentrându-se asupra transmiterii de idei și emoții subiective într-o manieră liberă de constrângeri convenționale.

Această abordare liberă a poeziei nu a fost întotdeauna ușor acceptată în timpul său, fiind considerată de multe ori dificil de înțeles sau de încadrat în categoriile literare contemporane.

Cu toate acestea, mesajul profund al operei sale îmbină tradiția cu inovația, conectând trecutul cu prezentul într-o manieră ce depășește granițele canonului literar existent. Poezia lui Zaharia Stancu îmbina profunde trăsături ale spiritului popular cu caracteristici ale spiritului modern.

Zaharia Stancu se alătură demersurilor literare ale lui Tudor Arghezi, Ion Pillat, Ion Vinea, Vasile Voiculescu și Maniu, de a valorifica estetic legătura dintre om și pământul patriei sale, conexiunea acestuia cu peisajele, istoria și natura țării, elemente care țin de tradiție.[15]

Totuși, el aduce o necesară înnoire a stilului, integrând elemente ale peisajului carpato-dunărean și conferind limbajului un nou farmec.

---

[12] Cf. Nitescu M, op. cit., pp.8 - 9
[13] Cf. Zalis H., 1975,pp. 53 - 54
[14] Cf. Felea V, op. cit., p. 32
[15] Cf. Felea V, op. cit., pp. 30 - 31

Zaharia Stancu reprezintă un precursor al poeziei românești moderne prin abordarea sa inovatoare și liberă de formalism. Opera sa nu doar că redefinește limitele stilistice ale poeziei, dar și contribuie la o înțelegere mai profundă a condiției umane și a conexiunii acesteia cu mediul natural și istoric.

Prin adâncimea și autenticitatea sa, Zaharia Stancu rămâne o figură centrală în panorama literară a secolului XX, cu o moștenire poetică ce continuă să inspire. În calitate de poet, Zaharia Stancu păstrează fidelitatea față de propria sa viziune și credințe, inclusiv față de afilierea sa la revista literară "Gândirea".

Pentru Stancu, această afiliere nu implică aderarea la tiparele programatice ale revistei sau restricții în ceea ce privește conținutul sau modul său de exprimare poetică. Intersecțiile dintre valorile promovate de revista "Gândirea" și viziunea sa asupra vieții și literaturii sunt naturale și rezultă în mod firesc în opera sa poetică.

3. Prozatorul Zaharia Stancu

Imaginea lui Zaharia Stancu ca prozator se conturează treptat. La început, acesta experimentează proza, scriind în stilul specific notelor de drum.

Ulterior, încearcă să publice romane aliniate la canoanele literare și influențate de predecesorii săi. Cu toate acestea, aceste încercări nu au succes deoarece nu reflectă autenticitatea specifică lui Stancu. În romanul "Taifunul", Zaharia Stancu explorează povestea unui pictor absorbit de căutarea absolutului erotic, într-un stil influențat de Anton Holban și Mircea Eliade, într-o atmosferă marcată de întâmplări confuze. Autorul reușește să creeze personajul Anda, care împărtășește anumite trăsături caracterologice cu Ioana din lucrările lui Holban sau Maitreyi din operele lui Eliade.

Stancu își propune să realizeze o proză obiectivă, bazată pe observație realistă și psihologică, în linia canoanelor literare urmate de Hortensia Papadat-Bengescu în "Ape adânci". Totuși, romanul nu atinge valoarea și profunzimea romanului "Desculț".

În al doilea său roman, "Oamenii cu joben", Stancu adoptă o perspectivă freudiană, în care explorează experiențele erotice, căsătoriile și despărțirile din viața unei familii. Totuși, acest roman nu posedă forța analitică a operei precedente și se concentrează mai mult pe descripție și imagini vizuale. Cele două romane care preced romanul "Desculț" sunt considerate insuccese în comparație cu acesta, datorită valorii lor literare inferioare.[16]

Adevărata recunoaștere a prozatorului Zaharia Stancu se produce odată cu publicarea romanului "Desculț". În acest roman, Stancu ignoră toate canoanele literare și orice urmă de structuralism sintetic, dezvăluindu-și astfel stilul propriu. El urmează fidel viziunea sa unică despre filozofia de viață, pe care o va aplica ulterior în întreaga sa operă.

În perioada de dinaintea celui de-al Doilea Război Mondial, Zaharia Stancu și-a câștigat recunoașterea ca poet, însă ulterior a devenit renumit ca prozator de mare valoare, odată cu publicarea romanului "Desculț". Romane precum "Desculț", "Jocul cu moartea" și "Pădurea nebună" l-au consacrat într-un gen literar pentru care nu demonstrase aptitudini speciale în tinerețe.[17]

Zaharia Stancu apare într-un moment de cotitură în literatura română, când era nevoie de o inovație literară, și promovează romanul românesc pe plan internațional.

Opera scriitorului a fost tradusă în toate limbile de circulație internațională, iar după unele dintre romanele sale au fost realizate și adaptări cinematografice.[18] Romanul "Desculț" a reprezentat un moment semnificativ în percepția literaturii românești, deoarece a contribuit la recunoașterea internațională a literaturii române, fiind tradus în numeroase limbi.

---

[16] Cf. Vasilescu E, 2004, pp. 139 - 140
[17] Cf. Simion E., Scriitori români de azi, 1978, p. 369
[18] Cf. Sasu A., 2006, p. 606

De asemenea, a generat sintagme precum roman memorialistic, bildungsroman, roman liric etc. Romanul are două versiuni: cea din 1948, care se concentrează în principal pe rememorarea Răscoalei de la 1907, și o versiune anterioară, formată din episoade autonome, publicate ulterior.[19] Romanul său "Desculț" a fost tradus în zeci de limbi, fiind recunoscut și premiat la nivel internațional.

Romanul "Desculț" reprezintă exact modelul de proză necesar în acel context, deoarece restabilește o conexiune inedită cu tradiția realismului social și militant, oferind o perspectivă nouă asupra evenimentelor tragice din 1907, dar din perspectiva unui copil. Din aceste amintiri, Stancu creează o operă dinamică, viguroasă și densă, care insuflă un suflu nou literaturii române.

Așadar, "Desculț" răspunde căutărilor literaturii autohtone din acea perioadă printr-o reconectare la tradiție și prin abordarea unui realism social și militant, raportat la evenimentele dramatice din 1907 și la întreaga epocă trăită de Zaharia Stancu. Această abordare permite o abandonare a dogmatismului care sufoca literatura vremii, contribuind astfel la revitalizarea și diversificarea acesteia.[20]

Eugen Simion consideră că Zaharia Stancu este capabil să descrie societatea într-un mod exotic și pitoresc, având o imaginație bogată și reușind să transforme un simplu târg de provincie într-o veritabilă colonie din care se disting cruzimea relațiilor umane și pitorescul lor. Prozatorul nu se supune niciunei reguli și urmează un sentiment interior care îi dictează și încarcă cu emoții puternice faptele obsedate din biografia sa.[21]

Romanul „Desculț" este o frescă a începutului de secol XX, tratată într-o perspectivă realistă, dar cu accente lirice, în care autorul renunță la convențiile literare. Nu există preocupare pentru elementele de compoziție formală, iar atenția se concentrează exclusiv pe autenticitate, viața fiind considerată mai valoroasă decât arta în tehnica narativă. [22]

Opera lui Zaharia Stancu depășea limitele timpului său, fiind pusă la îndoială tocmai pentru că nu respecta tradiția literară interbelică, dogmatismul și canoanele literare. Ieșind din tipare, Stancu prezenta un realism netransfigurat artistic și exagera conștient anumite aspecte, oferind astfel o perspectivă unică și inovatoare asupra realității sociale și umane.[23]

Prin proza sa, Zaharia Stancu reinterpretează temele și motivele românești tradiționale dintr-o perspectivă unică. El cultivă un realism subiectiv bazat pe propria biografie, dezvoltând acest stil ca o manieră distinctă de scriere. Este de apreciat faptul că Zaharia Stancu reușește să impresioneze și să transpună epic experiențele sale de viață într-un mod care rivalizează cu imaginația și chiar o depășește, imprimând operelor sale o amprentă distinctă de originalitate. Chiar dacă romanele sale pot lăsa impresia unui număr limitat de teme, relatate și reluate în diferite contexte, acestea rămân totuși subiecte sugestive și memorabile.[24]

Rezultatul este un roman structurat în funcție de fluxul memoriei, care se îndepărtează de structuralismul clasic. Romanul "Desculț" urmează tematic romanele "Răscoala" de Liviu Rebreanu și "1907" de Cezar Petrescu, însă se diferențiază de acestea printr-o biografie proprie, bogată în amintiri, și printr-o perspectivă distinctă asupra evenimentelor.

Zaharia Stancu utilizează mijloace artistice originale pentru a crea un univers propriu, consolidând astfel un stil personal unic. Despre lumea satului a scris și Panait Istrati, însă

[19] Cf. Pop I., 2007, p. 227
[20] Cf. Vasilescu E., op. cit., p. 140
[21] Cf. Dicționarul general al literaturii române coordonator general Eugen Simion editura Univers enciclopedic S/T București 2007, p. 383
[22] Cf. Dicționarul scriitorilor români R -Z, Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, editura Albatros, București, 2002, p. 345
[23] Cf. Emil Vasilescu, op. cit., pp. 155 - 156
[24] Cf. Zaciu M., Papahagi M., Sasu A, 2002 , p. 347

Zaharia Stancu aduce o viziune distinctă asupra satului românesc din Câmpia Dunării, oferind un model unic al satului tradițional. Stancu prezintă o perspectivă opusă celei investigate până atunci în tradiția literară, expunând o altă structură a societății românești într-un mod foarte complex. El amplifică diferența dintre satul românesc prezentat în literatura anterioară și cel descris în "Desculț" prin contrastul dintre realitatea obiectivă și viziunea sa subiectivă.

Stancu era preocupat de o observație realistă a elementelor sociale, a conflictelor și a dinamismului latent, aspirând să creeze o cronică a vieții satului, asemănătoare operei lui Balzac. Astfel, textul său dobândește o dimensiune spațială și istorică, prezentând o succesiune de evenimente determinate de contextul locului și timpului în care au fost proiectate.

Prin zugrăvirea unei imagini a satului din perspectiva copilăriei și a universului familial, Zaharia Stancu se bazează pe observația atentă a personajelor, a atitudinilor acestora, a condiției femeii și bărbatului în societatea rurală, a nemulțumirilor, irascibilităților și potențialelor conflicte.

El descrie tipologii de gânditori, oameni aprigi la minte, cu limba ascuțită, capabili de decizii rapide, imprevizibili, drepți sau mândri. Comparativ cu romanul "Moromeții" scris de Marin Preda, cei doi prozatori se diferențiază prin timpul epic și prin maniera în care sunt redate aceste observații. Stancu aduce o profunzime distinctă prin stilul său particular și prin contextualizarea istorică și socială, creând astfel o frescă detaliată a satului românesc din Câmpia Dunării.

De asemenea, el accentuează viziunea subiectivă și amintirile copilăriei, în contrast cu realismul obiectiv și analiză socială prezente în opera lui Preda. În romanele sale, Zaharia Stancu împrumută viziunea asupra spațiului mioritic a lui Lucian Blaga, pe care l-a cunoscut îndeaproape, ambii fiind colaboratori ai revistei "Gândirea".

Stancu se alătură lui Blaga prin dihotomia trup-suflet și prin ideea de împletire a sufletului cu natura, creând în jurul ființei umane. Ambii văd condiția eternității spiritului ca o continuă regenerare în și prin natură și sunt tentați să caute nemurirea prin artă, utilizând un substrat filozofic.[25]

Dicționarul antologic de proză critică lui Zaharia Stancu, din perspectiva criticii literare, excesul de jurnalism și lipsa de structură a romanului, precum și interferența exagerată a imaginației. Zaharia Stancu este un autor cu multă imaginație și cu un pronunțat simț al exoticului și al pitorescului social. Zaharia Stancu nu respectă nicio regulă, ci relatează evenimentele așa cum îi vin în minte, deoarece le-a trăit emoțional.[26]

4. Publicistul Zaharia Stancu

Ca publicist, Zaharia Stancu a manifestat un angajament profund față de valorile sociale și a simțit necesitatea de a se implica personal în apărarea adevărului și a celor nedreptățiți. Activitatea sa publicistică reflectă o pasiune pentru justiție socială, libertate și dreptate, pe care le-a promovat constant prin intermediul scrierilor sale și al acțiunilor sale politice.

Zaharia Stancu a realizat și anchete despre Nicolae Iorga, Octavian Goga, Mihail Sadoveanu, Ion Minulescu, Mihail Dragomirescu, Garabet Ibrăileanu, Eugen Lovinescu și alții. În cadrul acestora, se milita pentru libertatea scriitorilor și a literaturii și pentru posibilitatea de a crea fără ca arta să fie judecată din punct de vedere penal sau moral. [27]

El a susținut mișcările scriitorilor și a fost activ în cadrul cenaclurilor literare, unde a colaborat cu alți intelectuali pentru a dezvolta și a promova idei progresiste.

[25] Cf. Vasilescu E., op. cit., pp. 141 - 143
[26] Cf. Bărboi C., Boatcă S., Mărgineanțu D., Petroman P., Popescu M., 2004, pp. 314 - 316
[27] Cf. Adriana Mitescu, op. cit., p. 12

În colecția de articole intitulată "Triumful rațiunii," Zaharia Stancu prezintă scriitori români precum Vasile Alecsandri, George Bacovia și Mihail Sadoveanu ca personalități exemplare.

Reușește să identifice aspectele pozitive ale creațiilor acestora și să le contureze personalitatea artistică, prezentându-i ca modele pentru societatea contemporană lui și ca valori morale pe care le-au lăsat umanității prin operele lor.[28]

Un aspect definitoriu al activității sale publicistice a fost determinarea de a expune adevărul, indiferent de consecințele personale.

Prin articolele și anchetele sale, Stancu a reușit să influențeze opinia publică și să stimuleze dezbateri pe teme de actualitate. El a folosit scrisul ca pe un instrument de schimbare socială, încercând să aducă la lumină adevăruri incomode și să provoace o reflecție profundă asupra stării societății.

Publicistica sa este caracterizată de un stil direct și incisiv, care nu lasă loc pentru ambiguitate și care transmite claritatea viziunii sale morale.

Zaharia Stancu publica traduceri ale unor opere străine sau fragmente ale unor opere românești, însoțindu-le de câte o informație de factură politică, prin care anunța știri de actualitate privind desfășurarea ideologiilor politice și cultural-sociale la nivel internațional. În această perioadă, Zaharia Stancu a scris majoritatea pamfletelor politice [29]

El a încurajat tinerii să se implice în viața culturală și politică, subliniind importanța cunoașterii și a dezvoltării personale pentru construirea unei societăți mai juste. În acest sens, el a fost un mentor pentru mulți tineri scriitori și intelectuali, oferindu-le sprijin și îndrumare.

Zaharia Stancu a fost, de asemenea, un promotor al libertății de gândire și al pluralismului de opinii. El a încurajat dezbaterea deschisă și a susținut diversitatea de perspective ca fiind esențială pentru progresul social și cultural. Prin publicistica sa, a creat un spațiu în care ideile inovatoare și critice puteau fi exprimate și discutate liber.

Prin revistele scrise de Zaharia Stancu, precum „Revista Română," nu se urmărea o direcție ideologică sau un set rigid de principii, ci se lua atitudine față de toate evenimentele sociale, culturale, politice și literare, cu un punct de vedere memorabil.

În revistă se scriau știri de actualitate privind generația tânără, căreia i se publica literatura, majoritatea celor care publicau provenind din Cenaclul lui Eugen Lovinescu, dar se păstra și respectul pentru Maiorescu și pentru gruparea „Junimea" sau „Sburătorul."

Unele anchete aveau caracter critic, cum a fost cea intitulată „Ce rămâne din Liviu Rebreanu," la care au răspuns Eugen Lovinescu, Felix Haderca, Alexandru Philippide, Mircea Eliade, Camil Petrescu, Octav Șuluțiu

Concluzii

Zaharia Stancu este o personalitate complexă și influentă în literatura română, recunoscut pentru contribuțiile sale ca publicist, poet și prozator.

În domeniul publicistic, Stancu a fost un susținător fervent al dreptății sociale și al meritocrației, utilizând scrisul ca un instrument pentru schimbare culturală și socială.

Ca poet, a introdus o nouă autenticitate în literatura română, renunțând la formalism și explorând teme precum conexiunea omului cu natura și timpul. Cariera sa poetică, marcată de o libertate formală, a fost influențată de traducerile din Serghei Esenin și încurajările lui Nichita Macedonski.

În proză, Stancu a adus o viziune modernă, depășind constrângerile literare ale epocii, culminând cu romanul "Desculț", un punct de cotitură în realismul social românesc.

[28] Cf. Bugariu V., 1974, p. 79
[29] Cf. Mitescu A., op. cit., pp. 13-14

Influențat de figuri literare precum Lucian Blaga, Stancu a combinat realismul subiectiv cu observații sociale profunde, redefinind granițele stilistice ale literaturii române.

Ca președinte al Uniunii Scriitorilor, a jucat un rol esențial în promovarea literaturii române pe plan internațional, sprijinind tinerii scriitori și adaptând literatura română la modernism. Originalitatea sa și angajamentul față de valorile tradiționale îl situează printre cei mai importanți scriitori ai secolului XX în România.

BIBLIOGRAPHY

Bărboi C., Boatcă S., Mărgineanțu D., Petroman P., Popescu M., *Dicţionar antologic de prozatori*, Editura Niculescu, București, 2004

Bugariu V., *Zaharia Stancu*, Editura Albatros, Bucureşti, 1974

Felea V., *Secţiuni*, Editura Cartea Românească, Bucureşti,1974

Mitescu A., *Zaharia Stancu - Poet al biografiei imaginare,* prefaţa la Zaharia Stancu, *Pagini alese,* vol I, Editura Tineretului, Bucuresti, 1970

Nițescu M., *Poeţi contemporani,* Editura Cartea Românească,Bucureşti,1973

Pop I., Dicționar analitic de opere literare românești A-M, editura Casa Cărții de știință, Cluj Napoca, 2007

Sasu A., *Dicţionarul Biografic al Literaturii Române,* vol. II, Editura Paralela 45, Piteşti, 2006

Simion E., *Dicţionarul General al Literaturii Romîne,* Editura Univers Enciclopedic, S-T, Bucureşti, 2007

Simion E., *Scriitori români de azi*, vol. I, Editura Cartea Românească, București, 1978

Stancu Z, *Scrieri I,* Minerva, București, 1971

Vasilescu E., *Contraforturi*, vol. I, Editura Bibliotheca, Târgovişte, 2004

Zaciu M., Papahagi M., Sasu A., *Dicţionarul Scriitorilor Români, R - Z,* Editura Albatros, Bucureşti, 2002

Zaharia Stancu, *Confesiunile lui Darie*, Scânteia, numărul 7209/ 31 decembrie 1966

Zalis H. , *Tensiuni lirice contemporane,* editura Dacia, Cluj Napoca, 1975